

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Qvæst. IV. De tempore & causis gratiæ Christi, vbi de eius augmento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

cofa habitualis gratia superflueret: cum ex gratia vnionis satis, superque caput, & fons gratiæ aliorum constitueretur. Attendenda igitur est dignitas vnionis, ac non repugnantia gratiæ in eo gradu summo cum Christi muneribus, vt dicebamus.

CERTAMEN III.

Summam gratiam absolute possibilem Christus non habuit.

Habet præfixa conclusio Patronos Doctores omnes secundæ sententiæ recitatos certamine 2. n. 1. aduersarios vero Doctores omnes allegatos pro prima cum Scoto, cuius ratio in oppositum est: quia; quantumuis imperfecta Christi anima constituitur, atque aliis rationalibus creaturis imperfectione excedatur, tamen in gratiæ capacitate imperfectior rationalis creatura à perfectissima excedi nequit: quare nulla esse potest gratiæ capacior, quam Christi anima: ac proinde, si hæc habuit gratiam in summo quod potuit: ergo maximam gratiam absolute possibilem habuit. Eandem æqualitatem capacitatis gratiæ in omnibus creaturis rationalibus fateretur Soar. lect. 2. citata. §. His ergo post med. quia hæc capacitas obedientialis cum sit, commendanda non est entitati, & perfectioni subiecti, sed voluntati Dei, quæ eadem respectu omnium esse potest. Cæterum cum q. 2. ostenderimus capacitatem gratiæ creaturæ rationalis esse potentiam influxiuam passiuè dubium non est quin à Deo possit produci vna creatura rationalis potentior passiuè, quam alia respectu gratiæ: quare, & gratiæ capacior. Vt mittam modo ex fundamento Soarij inferri potentiam obedientialem creaturæ fore infinitam iuxta potentiam, & voluntatis diuinæ mensuram: quare effectus limitationem, exempli causa gratiæ, aliunde probandam. satis difficile, vt vidimus. q. 2. cert. 1.

Idemque Gabriel, & Ricard. citatis locis cert. 2. n. 2. qui cum Scoto pro aduersa stant conclusione admissa inæqualitate physice capacitatis gratiæ in creaturis rationalibus aiunt in Christi anima, licet physice capacitatis minoris, tamen ratione vnionis hyposthatice maiorem gratiæ capacitatem fuisse, quam in creaturis rationalibus puris esse possit: quare cum tota hæc capacitatis animæ Christi fuerit expleta maximam gratiam absolute possibilem habuisse dicendum erit. Sed enim, licet vnionis dignitas ius det humanitati, atque exigentiam ad gratiam ampliorem, cum tamen ea dignitas gratiam non materializet, neque ad aliquid ipsius passiuè concurrat, sed totum passiuum concursum physice animi Christi capacitati, seu virtuti passiuæ relinquat, ad nihil amplius summo gratiæ ad quod nuda concurrere poterat passiuè, poterit concurrere hyposthatice vnita, ac Deitate dignificata: ac proinde, nec capacior esse ad gratiam recipiendam ex vnione: siquidem capacitas gratiæ in rationali creatura est potentia productiua, siue educiua passiuè gratiæ ipsius: secundo: si dignitas vnionis formaliter sit capacitas, siue ampliatio capacitatis animæ Christi ad gratiam recipiendam, cum ea infinita dignitas sit, infinite ampliabitur capacitas animæ Christi ad gratiam: vnde non erit cur in horum sententia negetur Scoto infinita intensio gratiæ Christi quam merito Gabrieli, & Ricardus negant: cum è sola incapacitate infinita, & limitatione capacitatis animæ Christi probari solide possit gratiæ Christi limitatio, & terminus, vt vidimus. q. 2. cert. 2.

3 Aliunde vero fundari possent maior capacitatis gratiæ in anima Christi, quam in reliquis rationalibus creaturis, etiam specie perfectioribus: licet enim gratiæ capacitas sequatur prædicatum genericum rationalis creaturæ, potest maior capacitas ex prædicato individuali provenire: cum maior speciei perfectio aliunde quam ex maiori, ac capacitate esse possit id quod ostendo in prædicato generico, & specifico. Plura enim, quæ speciebus cõperantur ex prædicato generico, quod sequuntur, vel for-

R. P. Christoph. de Ortega de Dei Incarnat.

maliter etiam cõstituunt, in specie perfectiori à Deo perfecta, atque in imperfectiori non sunt: Ecquis enim neget bruta ferè omnia perfectius sensibilia esse, quàm homo, qui tamen perfectioris speciei sub genere animalis est? Experimur enim brutorum, pleraque acutius videre, subtilius audire, vehementiusque homine olfacere. Ergo capacitatis gratiæ, quæ sequitur prædicatũ genericũ rationalis creaturæ poterit esse maior in rationali creatura speciei imperfectioris, quam sit in aliunde perfectiori secundũ speciem creatura alia rationali: quia ex prædicato alio inferiori ea maioritas potest provenire: ergo, licet Angelus, aliæque plures rationales creaturæ perfectioris speciei, quam anima aliunde sint, potest hæc ex prædicato specifico, vel etiã individuali gratiæ capacior esse: quod si anima eiusmodi non repugnat, sed est planè possibilis eã in Christo Domino fuisse piè, ac theologicè fatendum nobis est: cum ad vnionem hyposthaticam omnium perfectissimam animam selectam fuisse credere debeamus.

4 Cæterum discursus hic noster, licet aliis impugnatissimis speciosior fortasè videatur, aduersam conclusionem non euincit. In primis enim non probat specierum perfectiorum non posse dari indiuidua aliqua etiam indiuiduè perfectiora. Si autem dari ea non repugnet vnde nam ex perfectissima indiuiduatione animæ Christi maxima eius capacitatis gratiæ deducetur. Secundo discursus quo ea maxima capacitatis animæ Christi deducebatur solidus non est. Etenim magis, siue perfectius sensitiua esse bruta hominibus nõ probatur ex eo, quod ad longius spacium videant, audiant, olfaciant, sed solum actu magis videre ex temperamento, & organo homini non apto, sed potius incongrua. Nam perfectius animal, perfectius etiam sensitiuum est: neque brutum inuenietur omni sensu præstantius homine, sed aliquo solum: sed esto verum haberet in brutis intentum quoad operationes, & gradus materiales, qui in homine à corpore, & temperamento absoluti non sunt, non statim inde ad potentias purè spirituales, qualis est capacitas gratiæ, teneret consequentia. Sed teneat: nulla anima tantæ perfectionis assignabilis est ultra quam Dei potentia nequeat producere perfectiorè, & gratiæ capaciorem: quare licet huius animæ Christi capacitatis gratiæ fuerit expleta, ac proinde summam, & maximam sibi possibilem Christushabuerit, vt q. 3. docuimus, non tamen summam, & maximam absolute possibilem.

QVÆSTIO IV.

De tempore, & causis gratiæ Christi vbi de eius augmento.

CAUSARVM gratiæ, nomine efficientem causam, siue physicam, siue moralem: id est actiuam, vel exactiuam, intelligimus. Nam de causa materiali, & finali productionis gratiæ nil, est disputatio- ne dignum.

CERTAMEN I.

Tempus, & efficiens gratiæ huius statuitur.

Dico primo. Ab instanti conceptionis summam illam habitualem gratiam sibi possibilem Christus habuit in hanc conclusionem Theol. omnes conspirant. Ratio à priori, & communis, etiam, & facilis, & data tapè in simili à nobis: est quia gratia, cæteraque creata dona à Deo humanitati collata conferenda fuere titulo vnionis hyposthatice, ac, si placet meriti infiniti operum

Z. z. z. humanitatis,

humanitatis, vt à Deitate dignificatorum, sed ab instanti conceptionis adfuit vnio hypostatica, & meritum infinitum operum humanitatis plurium, vt à Deitate dignificatorum: ergo ab instanti conceptionis data Christo fuit summa gratia habitualis: ne deus durus esset remunerator, cum sine aliquo fine, & fructu, qui non apparet, ornamentum hoc vnice sibi beneque merita humanitati differret. Confirmatur: quia nihil gratiæ ob exercitium virtutum deinceps futurum datum à Deo humanitati erat, datumve postea fuit: ergo nec aliquid gratiæ reseruatum à Deo fuit ex instanti primo, & ulteriori tempore humanitati Christi conferretur: ergo maxima gratia humanitati possibilis ab instanti conceptionis, data humanitati Christi à Deo fuit.

2 Dico secundo efficiens morale, siue exactiuum solum gratiæ habitualis Christi fuisse vnio hypostatica, & opera meritoria Christi instanti conceptionis sic censent Doctores omnes de vnione hypostatica, si pauculos excipias, qui docent gratiam, habitualement præcessisse naturam, vt dispositionem humanitatis ad vnionem hypostaticam: cum quo non stat dari gratiam ob vnionis exigentiam: imò neque ob opera, vt vnione, ad quam gratia præcesserat, dignificata. Eos tamen Doctores supra impugnauius. De meritoris operibus causam gratiæ Christi fuisse communis opinio est, à qua tamen discessere ij omnes: qui quæst. 1. certam. 1. gratiam habitualement ad dignitatem, & meritum operum Christi necessarium arbitrabantur, insuper Lugo, & Bernal. impugnandi. d. sequenti. Cæterum de vnionis titulo constat ex ratione, quam dedimus pro conclusione prima, ad ea enim omnia dona, quæ Christo Domino collata à Deo sunt, plus satis dignitatis in ipsa est: quare nisi aliquid ex eis probetur pro priori naturæ ad vnionem fuisse humanitati collatum, quod non habuit gratia habitualis, datum de facto vnionis hypostaticæ titulo tenendum omnino est. Atque eadem sanè ratio de merito Christi, eiusque infinito valore respectu eorum omnium, quæ ipsum natura non præcedunt, quare, & respectu gratiæ habitualis, æquè conclusionem euincit.

3 De causa efficiendi physica, siue actiua conueniunt omnes fuisse Deum an vero is efficiens totale fuerit? negasse referuntur falsò Medina, alijque Thomistæ: quæsi asseruerint gratiam Christi non à solo Deo actiue provenisse, sed etiam ab vnione hypostatica: cum tamen illi solum dixerint esse vnionis hypostaticæ passionem, sicut reliquos habitus supernaturales passiones gratiæ vocant, quin physice actiue ab illa provenire defendant: imò in sua opinione de productione passionum non ab essentia, sed à generante ne somnari quidem possunt, quod eis in præsentem imponitur. Id tamen docuerunt Nobiles Philosophi apud Vincentium de gratia Christi quæst. 2. a. 2. consequentibusque assererent Deum non fuisse efficiens totale physicum gratiæ humanitatis Christi Soar. & Granados, qui 1. 2. controuers. de grat. tract. 4. d. 18. lect. 5. numero 44. & de Incarnat. tract. 6. d. 3. cum Soario docet humanitatem Christi fuisse physicum instrumentum generale omnium effectuum supernaturalium etiam gratiæ in aliis: quare citius dicenda foret, fuisse etiam gratiæ in se ipsa productæ. Id ipsum alia via potuit docere idem Granados ex sua doctrina. 1. p. quæst. 12. d. 5. & 7. vbi cum aliis Recentioribus concursum specialem personis Trinitatis ad sui visionem concedit insuper Franciscus Abræ de Racionis. p. 3. tract. 1. quæst. 1. & Vvadingo. d. 4. dub. 4. paragrapho tertio, ex notatis num. 54. qui verbi specialem concursum physicum in hypostaticam vnionem tribuunt, similem illi in gratiam habitualement humanitatis possent non maiori incommodo tribuere. Denique non est cur Bernal. Granados. Soarius, & alij recu-

sent virginem fuisse physicum, instrumentum ad gratiam filij producendam: cum respectu vnionis hypostaticæ illi muneris obisse fateantur, apud Bernal. disputatioe 10. sect. tertia, vt supra refellebamus.

4 Dico tertio: solus Deus concursu communi Trinitati fuit efficiens physicum gratiæ Christi. Est opinio Theologorum contra relatos, à Vincentio, & Granados. Ratio est: quia nec humanitas, nec B. Virgo potuit influere in gratiam habitualement nisi potentia obedientiali actiua in nostris principis Chimerica: neque ea admissa locum haberet de facto, cum Deus causa principalis gratiæ sit, quare non sine miraculo superfluo inuaretur creaturæ influxu obedientiali in eius productione quod ipsum de vnionis concursu dictum pura. Præterquam quod vnionis natura, & essentia est actu necesse extrema, non autem aliquid producere, seu alicuius, nedum gratiæ, actiuum principium esse: quæ rationes potiores illis sunt, quas dedit Valq. quod scilicet, si ab vnione gratiæ physice profueret naturaliter, & in gradu determinato profueret, quæ sine absurdo aduersarij admittent quin in gradu determinato, & summo humanitati possibili gratiam datam de factis q. proxima ostendebamus. At inquit Granados gratiam esse passionem vnionis. Sed quid inde cum passio moralis, non physica ipse sit. Imò neque vnionis est passio proprie adhuc moralis, sed dignitatis, quæ formaliter, seu tanquam à forma humanitati à Deitate provenit. Denique concursum specialem verbi in gratiam, ab quodivè creatum, toti Trinitati: non communem impossibilem esse fati ostendimus locis citatis.

CERTAMEN II.

Gratia Christi decursu temporis nec maior fuit, neque esse potuit.

1 Conclusio de facto omnium Theologorum est: de possibili vero eorum, qui maximam, vel sibi, vel etiam absolute possibilem, vel tandem infinitam gratiam habuisse Christum docere. Sed tamen communis à Deo conclusio communibus argumentis non satis constat. Probat aliqui ex pluribus Patrum testimonis, quæ ut de gratia habituali sunt, nec si de ea essent physice augmento gratiæ obessent, vt statim. Videbimus. Ratio solida conclusionis ex impossibilitate augmenti gratiæ in Christo petenda est. Etenim si augeri, maioreque esse potuit cur illud augmentum ob virtutes deum temporis decursu à Christo exercitas non donaretur, enim augmenti collatio nullo scripturæ, aut Patrum testimonio impugnatur, nec sui incarnationis, illius Christi Domini muneri aduersa est quo circa Valq. & Scot. consequentiam laudatam à Bernal. d. 3. o. lect. 4. §. 2. ratio, quam assequi nequeo, laudare non possumus potestatem in consequentiam miror, quod admissa possibilitate augmenti gratiæ supra eam, quam ab instanti conceptionis Christus habuit collatum de facto illud decursu temporis negent. Probat Scotus malè impugnatur à Bernal. proxime n. 52. quia gratia habet terminum intentionis quem gratia primi instantis pertigit. Impugnat Bernal. negato assumpto, quod tamen certum esse ostendimus. Sed tamen malè probatur ab Scoto vidimus, q. 2. & 3. Probat loca ex dissimilitudine graduum gratiæ à nobis impugnat. q. 2. cer. n. 2. ex controu. 1. de generat. d. 1. malè autem eam impugnat Bernal. quia terminum intentionis gratiæ non habet, quod graduum dissimilitudine admissa est improbabile, vt citato n. 2. videbamus.

2 Mal. Ionatus apud eundem Bernal. num. 53. probat quia intensio gratiæ Christo statim in conceptione fuit infinita, vt ipse. q. 2. aiebat: infinito autem augmentum repugnat. Extremum hoc certum reputat Valq. ex eo quod probat Christi gratiam in se ipsam non esse, quia augmentum vltioris est capax. Sed tamen, sicut quod infinita potestur maius formaliter non faciat, sic ut neque quod illi detrahatur.

detrahitur reddat ipsum formaliter minus, quia maius, & minus formaliter sumptum sunt entis limitati, & mensurabilis affectiones, negari nequit quin entitatius aliquid infinito addi, detrahiue possit, vt supra docebamus contra Vvadingo nostrum. Secundo: principium illud de infinitate intensiois gratiæ Christi dissectum satis à nobis fuit. q. 2. citata Probat Bernal: quia non repugnat totam intensioem possibilem gratiæ: etiam infinitam simul, semelque à Deo produci: sicque factum in gratia humanitatis esse ait in primo huius instanti: cum quo pugnat dari sequenti tempore vltiore gratiæ intensioem. Minore probat: quia in primo instanti erat in humanitate infinita vnionis dignitas, addereque poterat meriti etiam infinita, sed contra primo: quia admissa in humanitate Christi infinita intensioe gratiæ capacitate nequit tota gratiæ intensio possibilis poni in Christo, quin ponatur tota gratiæ intensio absolute possibilis, si ergo tota hæc posita in Christi humanitate fuit in primo instanti incarnationis nihil gratiæ potuit Christus hominibus promereri per opera morte consummata: cum nihil gratiæ restaret. Contra secundo: quia omnipotentis virtus nullo, quantumvis magno siue intensioe, siue extrinsece, effectu producto exhauritur, effectusque manet ad maius aliquid producendum, nisi maius illud repugnet: atqui admissa possibilitate infinita intensioe gratiæ, & capacitate humanitatis ad illam non est vade repugnans plura, & plura infinita gratiæ, siue ex se, siue ex capacitate humanitatis: ergo quouis infinito gratiæ producto à Deo in humanitate Christi in primo huius instanti manet in Dei potentia virtus ad vltiorem intensioe gratiam ponepdam in humanitate: quare admissa possibilitate infinita intensiois gratiæ in humanitate à Bernale est implicatorium antecedens: quæ arque in eorum opinione, qui negantes gratiæ infinitam Cathegorematicè intensioem, infinitam sincathegorematicè admittunt: cum quo pugnat tantam intensioe produci, vt nequeat produci vltior. Denique possibilitas infinita intensiois gratiæ humanitatis Christi, quam hæc ratio supponit est, prorsus falsa, vt constat ex q. 2.

3 Vnica ergo, & solida communitas huius conclusionis ratio est ex dictis q. 3. cert. 2. & 3. atque ex q. 2. Etenim ex eis constat Christi humanitatem determinatam, ac limitatam, non autem in determinatam, atque infinitam, gratiæ capacem esse: item habuisse de facto titulo vnionis, & meriti infiniti, quæ in primo quidem conceptionis instanti existere, summum gratiæ ipsi possibile: idque conaturali prouidentia, vt non nisi miraculose habere potuerit gratiæ minus. Cum hoc autem aperte pugnat de cursu temporis, & meritum succedentium habuisse, imo habere potuisse gratiam maiorem. Dices, licet intensio perfectione nequeat dari maior gratia humanitati Christi, at potest dari maior, siue melior secundum speciem: ergo, & eo modo poterit humanitas Christi in gratia crescere. In primis dato toto nihil contra conclusionem euincitur. Secundo antecedens dubium, ac fortasse falsum est, vt constat ex dictis controu. de gratia formaliter iustificante. Nulla quippe gratia habitualis dari posse videtur, quæ magis peccato adhuc veniali opponatur nec magis, aut melius filium Dei adoptiuum constituat, quam gratia habitualis nostra. Et si autem cum his prædicatis alia possint in eandem physicam entitatem aliquam consistere cum ad gratiæ lineam non spectent non inde fiet illam esse in ratione gratiæ meliorem, maiorem, aut perfectiorem. Sed de his citata controu. Data igitur ratio vnica, vt dixi, præ conclusione nostra estimo, & vnicum absolute illius fundamentum. Etenim Patrum testimonia quæ à pluribus ad rem hanc statuendam inducuntur extra rem esse aduertimus n. 1. id quod nunc sigillatim ostendemus.

4 Dionys. Alex. epist. contra Paul. Sam. apud Hophoth. nostri Turiani sic habet: *Homo maioribus gratiis à Deo bona voluntate eius honoratur, quando magis in studio virtutis ei probatur in Christo Iesu nihil horum spectatum est. Non fuit in eo propter prudentiam studium laboris, ac propter temperantiam ciborum abstinentia, vt pote, qui modum humanum superaret.* Naz. orat. 51. quæ est epist. 1. ad Cleod. R. P. Christoph. de Ortega de Dei incarnat.

num. 9. contra Photinum, Theodorum, & Nestorium, (qui Christum hominem purum, soloque affectu Deo coniunctum, in dieque magis sanctificatum ex operibus docebant) sic scribit: *Si quis eum ex operibus perfectum fuisse, aut post baptismum, vel resurrectionem in filium adoptiuum dixerit, quemadmodum, quos Græci adscriptitios Herodes inducunt anathema sūt. Neque enim id, quod initium habet, aut proficit, aut perficitur, Deus est (sicut Christus per vnionem) Tamest hæc de eo idcirco dicatur, quod paulatim sese patefecerit. & orat. 20. num. 65. isdem hæreticis obiectantibus id Luc. 2. & Iesus proficiebat sapientia, & etate, & gratia apud Deum, & homines. Ita respondet: *Proficiebat enim, inquit Lucas, vt etate, etiam sapientia, & gratia; non quod hæc in illo incrementum caperent (quid enim eo quod à principio perfectum erat, perfectius esse possit?) sed quod hæc paulatim detegerentur, atque elucerent.* Sic vertit Synonime ad versionem communem Bernal. consonat. Damascen. latinus per Billium 3. de fide c. 22. his verbis: *qui autem eum progressus in sapientia, & gratia proinde scisse aiunt, ac si eorum incrementum acciperet, non à primo illi carnis ortu factum esse vnionem asserunt.* Eo etiam sensu Lucæ locum intelligunt Euthym. ibi Athanas. orat. 4. contra Arrian. Hieronym. in id Iesai. 7. vt sciat puer reprobare malum, atque in id Hierem. 3. *Mulier circumdabit vinum.* Bernard. hom. 2. in Missus est. Circa medium. Cæfari. dialog. 1. post opera Nazianzeni. Vigilii. 3. & 5. contra Eurychet. t. 5. Biblioth. gaudent. respon. ad Paul. Diacon. in id Ioan. 14. *Pater maior me est.* t. 3. Biblioth. Beda hom. 1. in Euang. Dominica. 1. post Epiph. circa fin. t. 7. Hugo Victor. de incarnat. verbi. c. 6. Cyril. Alex. 10. Thef. c. 7. & 1. in Ioa. c. 17. de quo loco plura diximus d. 1. q. 4.*

5 Sed tamen recitati Patres longè aliud contra præfatos Nestorianos hæreticos contendunt. Primo enim contendunt præcipue vnionem physicam humanitatis ad verbum factam initio, neque vnquam Christum purum hominem fuisse sicut ex profectu, & augmento in gratia, & sanctitate Christi à Luca asserta probare hæretici conabantur, quibus respondent non potuisse gratiam, & sanctitatem augeri, in eo, qui vnione physica ad diuinam personam, & Deus erat, & infinita, ac substantiali Deitatis sanctitate sanctificabatur, quæ, cum eminenter contineat omnem sanctitatem creatam, quantumvis hæc augetur non redderet sanctiorem, magisve sanctum hominem Christum, eiusve humanitatem. Nec refert quod obiicit Bernal. sect. 4. §. 1. num. 43. versus *Ceterum* eodem modo negari à Patribus augmentum sanctitatis, atque sapientiæ in homine Christo. Loquuntur autem de augmento sapientiæ creatæ, ergo, & de augmento sanctitatis creatæ, & vrgeri instantia hæc posset, quia sapientia increata non sapit formaliter humanitas; quare ex eminentiali continentia cuiusuis scientiæ creatæ in increata nequeunt negare augmentum scientiæ humanitatis Patres præfati, sed solum, quia scientiæ creatæ additionem nequeunt; ergo dem etiam volunt de sanctitate, & gratia creatæ. Respondetur tamen ad vrgentiorem hanc instantiam confirmatiorem eodem argumento, eodemque sensu tandè vtrumque negari à Patribus. Nam licet ex vnione ad Deum humanitas non sapiat sapientia increata, at sapit sapientia creatæ, infusa nobiliori quâ experimentalis, & in qua hæc eminenter continetur: quare merito eodem, vel simili discursu negant per scientiam experimentalem reddi humanitatem Christi sapienterem, licet hanc denuo accidere humanitati admittant, quare licet admittent sanctitatis creatæ nouum ad humanitatem accessum, augeri tamen negarent ob rationem similem continentiæ eminentialis in sanctitate infinita substantiali Deitatis, qua humanitatem sanctificari docent. Vtrumque autem refunditur in vnionem humanitatis ad Deum ratione cuius proximè humanitas sanctificatur, & remotè fit sapiens scientia perfectissima infusa nobiliori, quam experimentalis, cum scientia illa infusa titulo vnionis humanitati donetur, quare ab his, qui augmentum sapientiæ, & sanctitatis in homine Christo admittant negari vnionem hypotheticam merito aiebat

Damascenus, Nazianzenus vero negari ab eisdem Christum esse Deum asseruit.

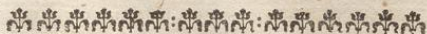
6 Contendant secundo Patres iidem testimonii recitatis virtutes humanitatis Christi, siue inclinationes ad omnigenum bonum, & honestatem, atque à malo omni auersionem non fuisse labre, studio; & exercitio diuturno humanitati Christi paratas, sed vnione ipsius ad Deum statim simul, semelque habitas. Hoc expressè sonant verba Dionysij Alexandrini: neque obscurius verba Nazianzeni, & Damasceni, vt legenti patebit, quod autem inclinatio hæc ad bonum, firmiterque ad illud adhæsit, atque auersio à malo sanctitatis nomine censeatur constat apertè: quia inde vnum alio homine sanctiorem vulgo dicimus, & perfectiorem, quod ad virtutum opera promptiorem, & contra vitia firmiorem iudicemus. Denique quod Patres non negent gratiam, & sanctitatem, quam initio, atque ab instanti conceptionis humanitas Christi habuit, decursu temporis augeri, vel ex eo liquet: quod Patres gratiam, siue sanctitatem creatam in humanitate Christi, vt non negauerint, saltem nusquam recognouerint, vt ostendimus. quæst. 1. quare neque statim datam totam, neque paulatim decursu temporis auctam negare, neque asserere potuerunt. Stet ergo fixum ex Patribus, nihil pro conclusione præsentis firmum esse posse.

DISPUTATIO IV.

De virtutibus, & donis spiritus sancti humanitati Christi datis.

IN Theologicas, & Morales vulgò diuiduntur virtutes. Atque morales rursus in per se acquisitas, & naturales, & per se infusas, ac supernaturales: atque ex his quidem non solum pia affectio ad credendum, & religio, siue adoratio, & si quæ alie natiuum supernaturale essentia, genereque, vt aiunt, suo concernunt numerantur à nonnullis, sed, & morales etiam, vt temperantia, fortitudo, & similes, quæ è suo genere nihil concernunt tale, & quoad Theologicas virtutes constat ex d. 2. q. 5. cert. 2. actum fidei in Christo fuisse: quare, & habitum fidei in eius humanitate esse admittendum. De actu igitur, habituque spei, & charitatis, præque effectio ad credendum dubitari solum in præsentis poterit. Insuper de habitibus reliquarum virtutum, quas summa perfectione exercuisse Christum citra dubium est. Denique de donis, & gratiis spiritus sancti.

QVÆSTIO I.

De virtutibus Theologicis animæ Christi, de que pia affectionis virtute.

DE virtute spei, & charitatis procedit, vt dixi, quæstio. quibus virtutem piæ affectionis ad credendum coniunxi, quia ad vltimus virtutis Theologicæ, nimirum fidei, actus necessaria videtur.

CERTAMEN I.

Circaspeem suæ gloria conclusiones.

1 CVM harum virtutum munus sit potentiam complere ad actus earum elicendos non a bono melius eiusmodi habitus probabuntur in Christo, quam ex eiusmodi actuum decentia, ex qua in Christo in factis probantur. C. in enim eiusmodi actus non nisi ex suis habitibus connaturaliter haberi à Christo queant, que connaturaliter haberi illos, si habeantur, oportet asserere, eorum habitus in Christo fuisse tenendum proculdubio erit. Animaduertendum tamen hic erit cum Vindingo. d. 5. dub. 4. ac ferè omnibus Recentioribus politioribus opus non esse omnes virtutis vnus actus ab aliquo exerceri, vt habitus ipse in ipso fuisse asseratur, sed fuisse esse, vt aliqui, vel aliquis earum actus ab illo exercerent, vt habitus in eo fuisse probetur. Id quod probatur facile. Primo: quia à nullo iusto, in quo habitum spei esse certum dubium est, omnes spei actus eliciuntur. Secundo à patre quia quicumque actus virtutis supernaturalis, vt connaturaliter eliciatur (quomodo in communi, & connaturaliter prudentia elici debet) habitum debet supponere, qui vt connaturaliter, ac non miraculosè existat in subiecto esse debet, cum accidens essentia sua sit.

2 Dicendum igitur primo est, fuit in humanitate Christi actus spei. Est ferè omnium Doctorum, quos proinde sigillatim non recenseo. Probatur facile quia sui, vt minimum, corporis gloria erat bonum futurum, vt tale cognitum à Christo, arduumque, quia ab alio obtinendum, nempe à Deo: ergo erat obiectum proprium spei, quodque sperari honestissimè à Christo potuit: ac proinde fuit ab illo speratum. Sed dices arduum non in eo licet esse, quod ab alio solum futurum bonum sit, sed quod sit contingenter futurum, atque, vt tale cognoscatur gloriam autem sui corporis Christo contingente non esse, neque vt contingente sibi cogitam, sed, vt certam. In primis solutio hæc animabus purgatorij actum spei circa suam gloriam apertè contra omnes, non adeo nuperos, sicut nuperos, nescio quos Theologos profus denegat, dum particulam illam contra omnes nullo commodo, atque non probabiliori sic explicat. Contra secundo: quia bonum illud gloriæ corporis contingente est futurum à Deo: cum ita futurum sit à Deo, vt absolute poterit non esse: siquidem antecedenti potestate donum illud, sicut, & reliqua collata humanitati, poterit Deus posita etiam hypothetica vnione, ac meritis Christi; absolute denegare. Contra tertio: quia contingentia futuritionis, quam excludit ipsius certitudo, potius minuit, & hebetat obiectum spei, vt à desiderio strictè, ac præse sumpto distinctè: atqui nihil, quod hebetat, minuitve obiectum actus, atque eius vires motiua ad actum potest esse de essentia, obiecti motiui actus, vt patet: ergo contingentia, siue incertitudo boni futuri, nequit esse de essentia obiecti motiui spei.

3 Maior probatur: quia motiuum spei, vt à desiderio præse dicto distinctè est bonum cognatum non solum, vt absens, siue non existens, & possibile præcessiue (sic enim est obiectum motiuum desiderij, vt ab spe, & desiderio præse dicto abstrahit, estque illis commune) sed futurum: ergo quod minuit cognitum boni futuritionem minuit obiectum motiuum spei: atqui futuritionem contingentiam, & incertitudinem minuit futuritionem cognatum boni, cuiusque vires motiua actum spei, vt à desiderio præse dicto distinctè: ergo minuit obiectum motiuum proprium spei, vt à desiderio præse dicto distinctè.